

REPTES D'ESCALABILITAT

... 0 com intentar ser alternativa econòmica sense perdre els valors en l'intent.

Ruben Suriñach Padilla

rubens@pangea.org

www.opcions.org

OPCIONES
CONSUM RESPONSABLE

Economia Social i Solidària

MARC ESTRATÈGIC

Paradigma
econòmic com a
nova aproximació
a la ciència
econòmica

Moviment
social
post-capitalista

Conjunt de
pràctiques per a
satisfer
necessitats

Democràcia
econòmica i gestió
col·lectiva

Compromís
ecosocial (intern
i extern)

Disputa cultural
Cooperativisme
vs.
Competitivitat

MARC CONCEPTUAL

La Xarxa d'Economia Solidària

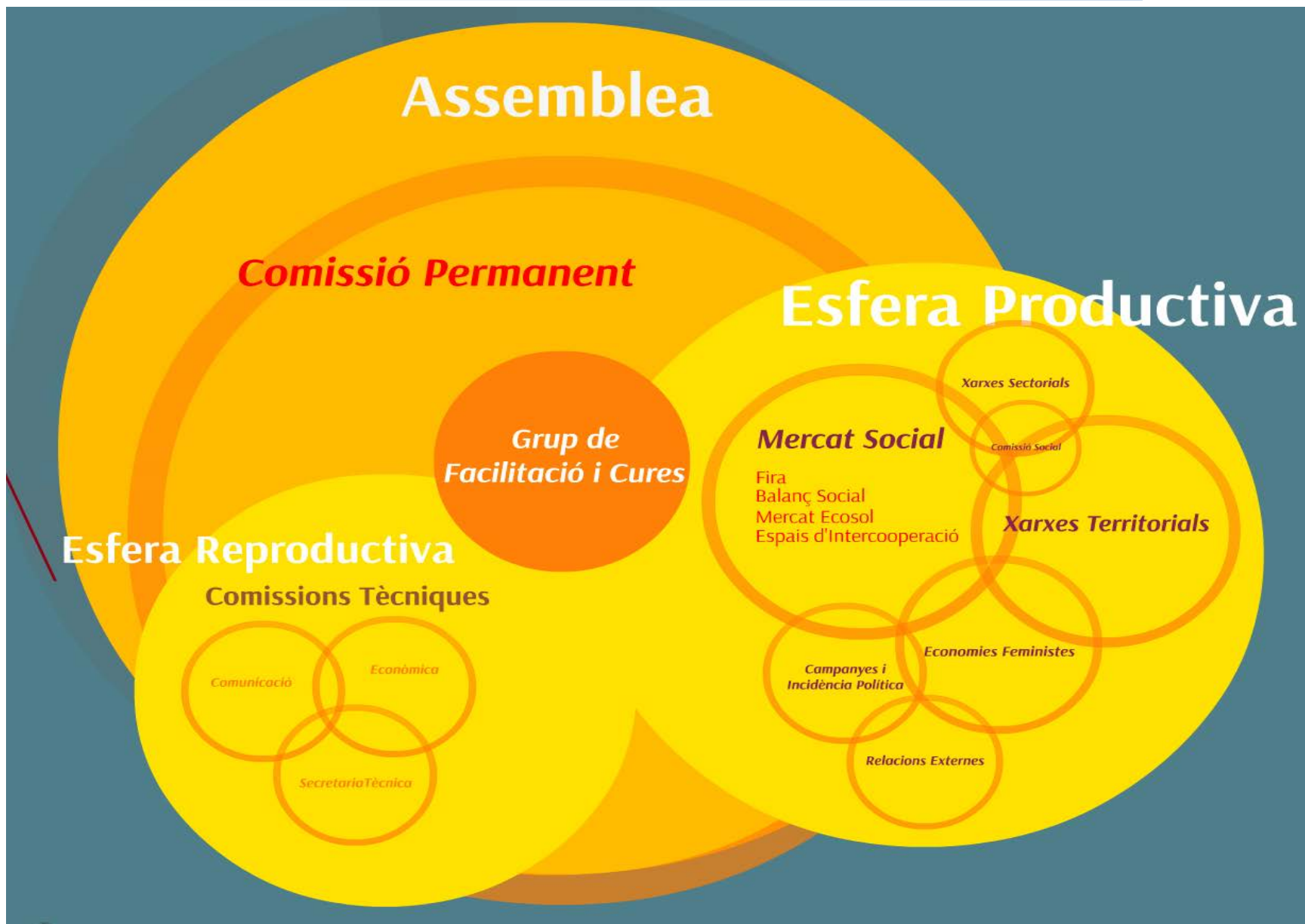
La XES és una associació de segon grau que compta amb més de **200 organitzacions associades i unes 100 persones individuals.**

Totes juntes, aquestes 200 organitzacions van moure **190 milions d'euros en facturació; ocupaven unes 4.200 persones treballadores i tenien una base social implicada d'uns 245.000 individus.**

Es va crear al 2002 seguint l'estela del moviment anti-globalització i els Fòrums Socials Mundials, dels enllaços amb l'economia popular solidària llatinoamericana i va aterrar a Catalunya de la mà, sobretot, del moviment cooperativista.

La Xarxa d'Economia Solidària

Reptes d'escalabilitat

Estructures/xarxes de gran abast: experiències basades en els principis de l'ESS la característica fonamental de les quals és que les seves dinàmiques de creació i consolidació impliquen l'articulació de xarxes denses de capital social que vinculin a milers de persones i organitzacions en escales territorials àmplies.

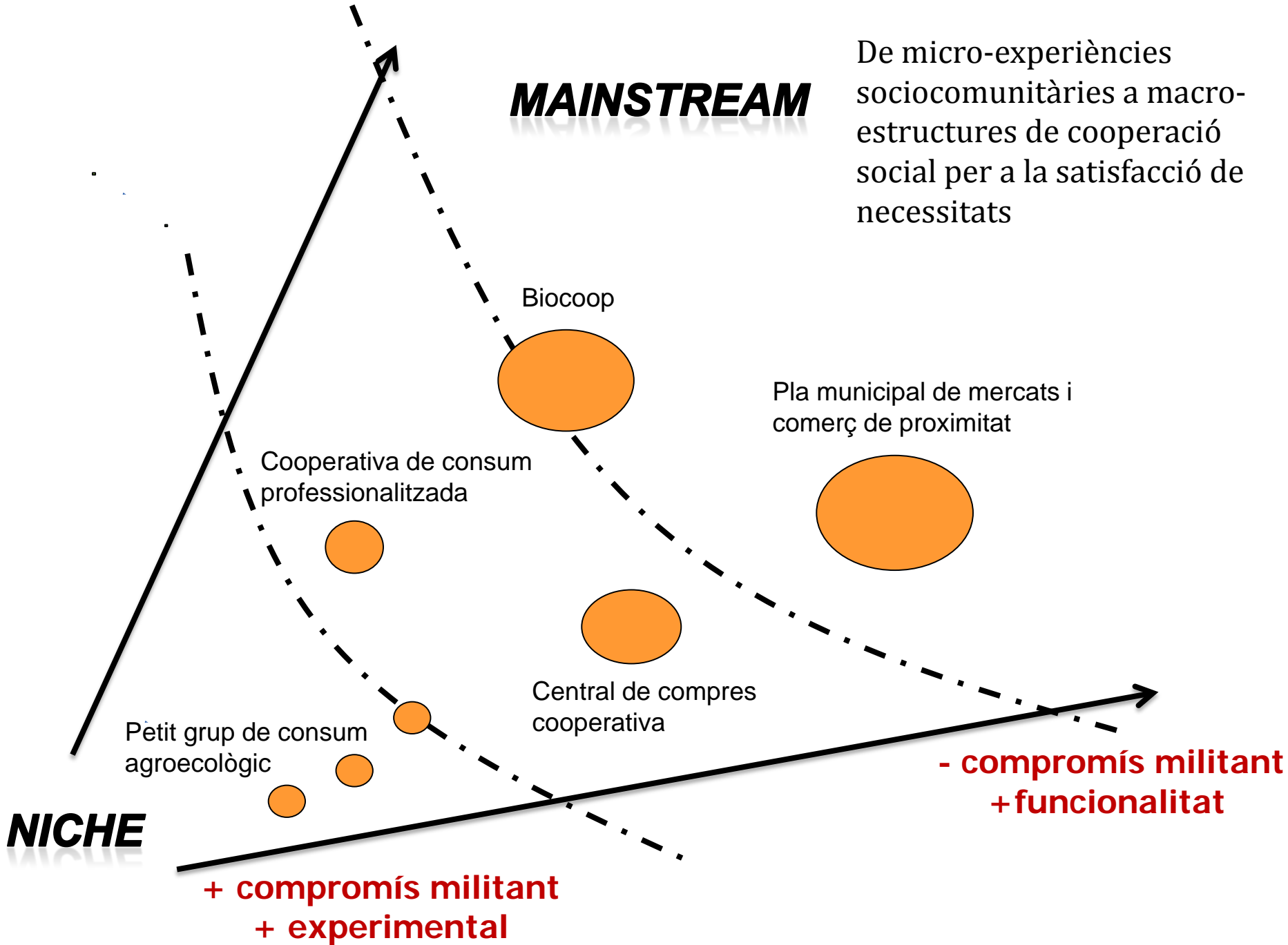
**Crea tu
energia
renovable**

Fiare

coop57
SCCL
serveis financers
ètics i solidaris

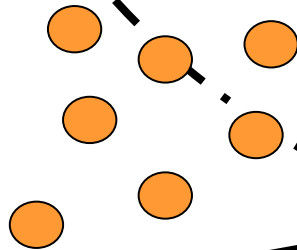
goiener
Cooperativa de generación y
consumo de energía renovable

MAINSTREAM

Exemple: model "català"
de cooperativisme de
consum

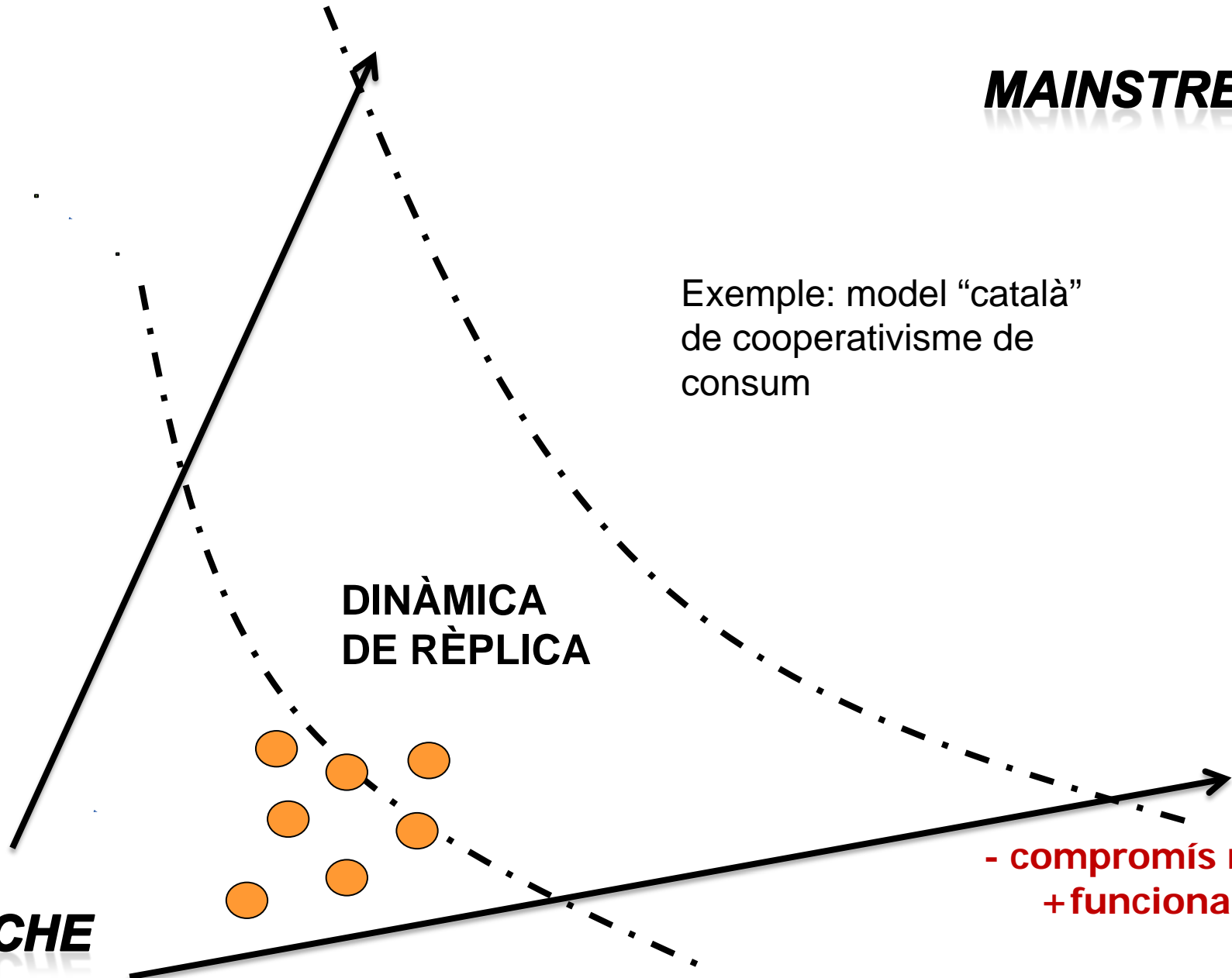
**DINÀMICA
DE RÈPLICA**

NICHE

**+ compromís militant
+ experimental**

**- compromís militant
+ funcionalitat**

Reptes de la rèplica

Capacitat d'acompanyar nous projectes en contextos d'efervescència o precarietat.

Creació d'una forta identitat compartida per evitar competir entre nosaltres.

Capacitat de donar resposta i articulació per a desenvolupar projectes conjunts, com estructures de segon grau o serveis mancomunats.

Tensió entre l'exigència militant i la capacitat d'arribar a gran públic.

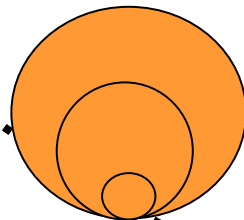
Pors i tabús al creixement: llenguatge econòmic (empresa, marketing, eficiència...), endeutament i inversió, etc.

MAINSTREAM

Exemple: Associació
Landare de Navarra

**DINÀMICA
D'AMPLIACIÓ**

NICHE

**+ compromís militant
+ experimental**

**- compromís militant
+ funcionalitat**

Reptes d'aplicació

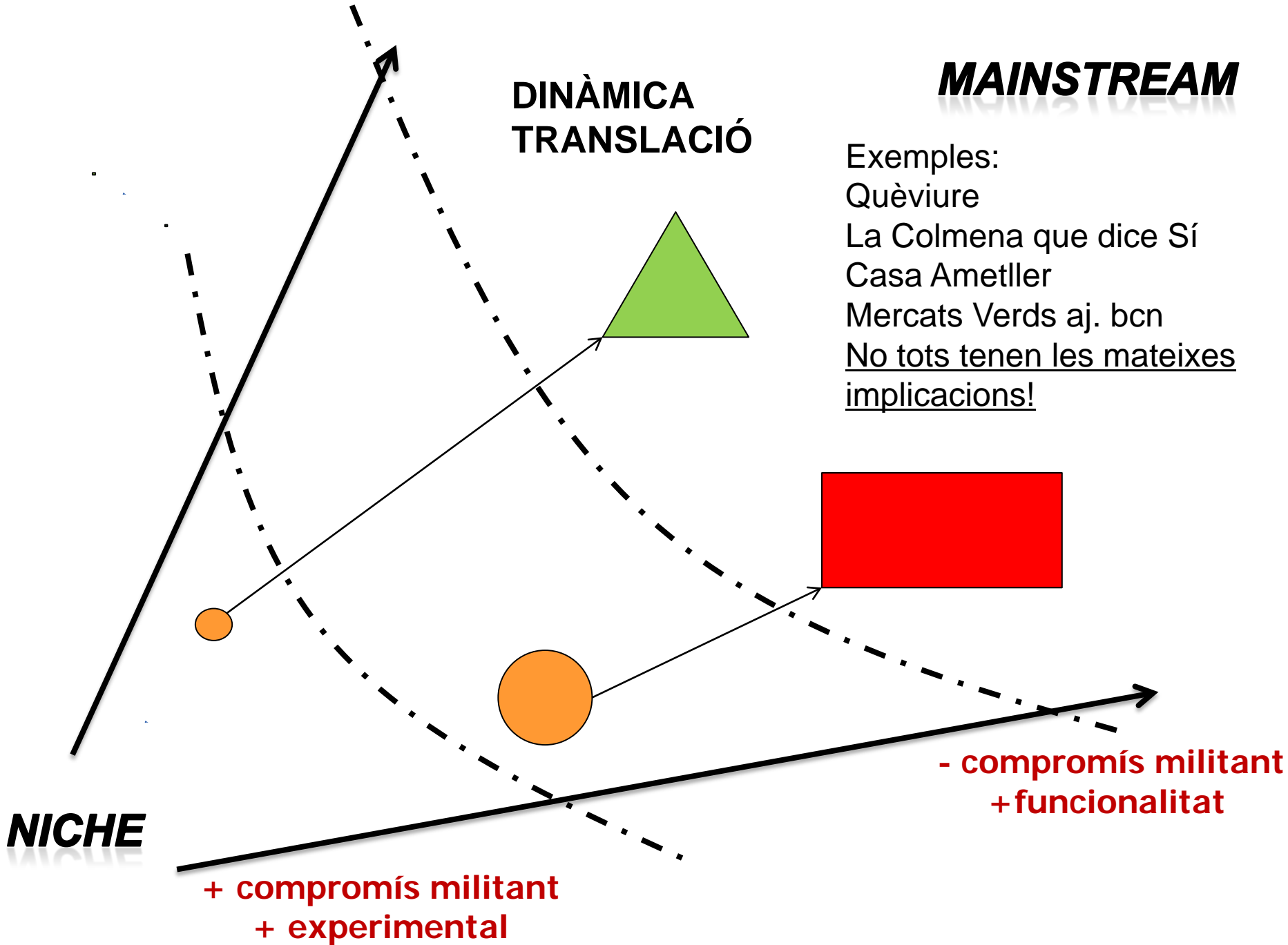
La gestió del dia a dia vs. La visualització de l'horitzó i la revisió del projecte (contextos de precarietat i creixement accelerat)

Els canals i flux d'informació i participació entre la base social i l'estructura operativa i estrats societaris, i risc de desmobilització.

Cultura empresarial i ESS: integrar la mirada feminista a la cultura organitzativa (poder, cures i afectes).

Compartir i enfrontar tabús al creixement: treball remunerat vs treball militant; aprendre tècniques associades a l'economia de mercat que milloren moltes qüestions operatives.

Conviure amb la tensió d'haver d'operar al mercat competitiu per fer viable el negoci.

DINÀMICA TRANSLACIÓ

MAINSTREAM

Exemples:
Quèviure
La Colmena que dice Sí
Casa Ametller
Mercats Verds aj. bcn
No tots tenen les mateixes implicacions!

NICHE

**+ compromís militant
+ experimental**

**- compromís militant
+ funcionalitat**

Reptes de translació

Entrada d'oportunistes i ús instrumental del relat transformador
– sector privat i sector públic.

La tensió entre els ritmes i necessitats de l'administració i els ritmes propis dels nostres processos – contrarestar el “mantra de les oportunitats perdudes”.

La pèrdua de projecte polític amb la tecnificació i la prevalença dels objectius socioempresarials a les noves empreses.

L'arribada de nous moviments “messiànics”: re-inventar la roda i la competència per ser paraigües.

Un dilema: és més transformador qui és més pur però arriba només als convençuts, o qui no és tan pur però arriba a grans capes de població?

Tres hipòtesis de treball

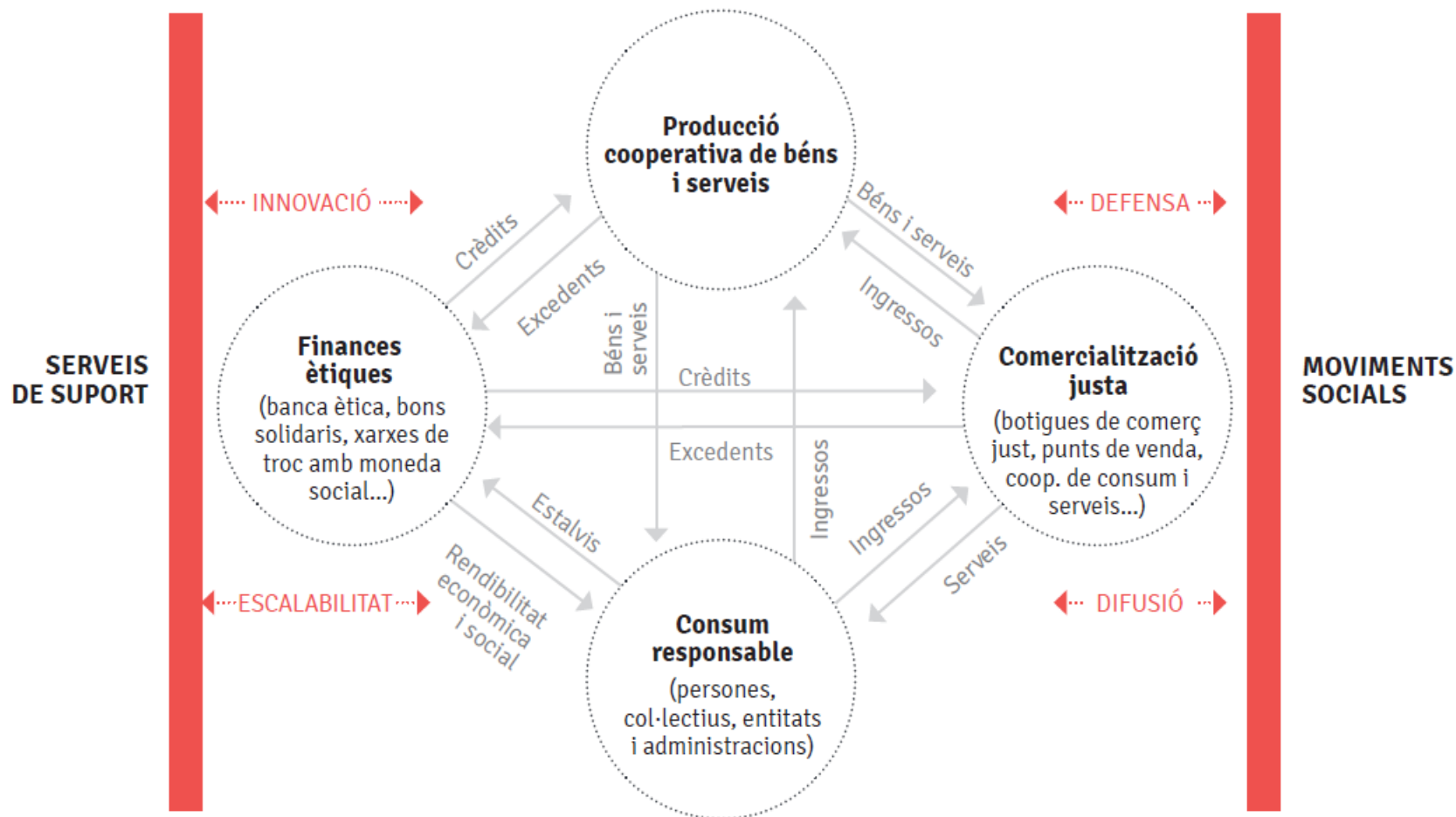

- 1) La construcció de mercat(s) social(s):** marc de construcció de circulació econòmica des de la autonomia.
- 2) L'administració com a facilitadora:** el paper del sector públic com a facilitador i força disruptora en terrenys nous.
- 3) El vincle amb moviments i les aliances polítiques:** l'articulació sociopolítica i la capacitat de mobilitzar per genera clima social.

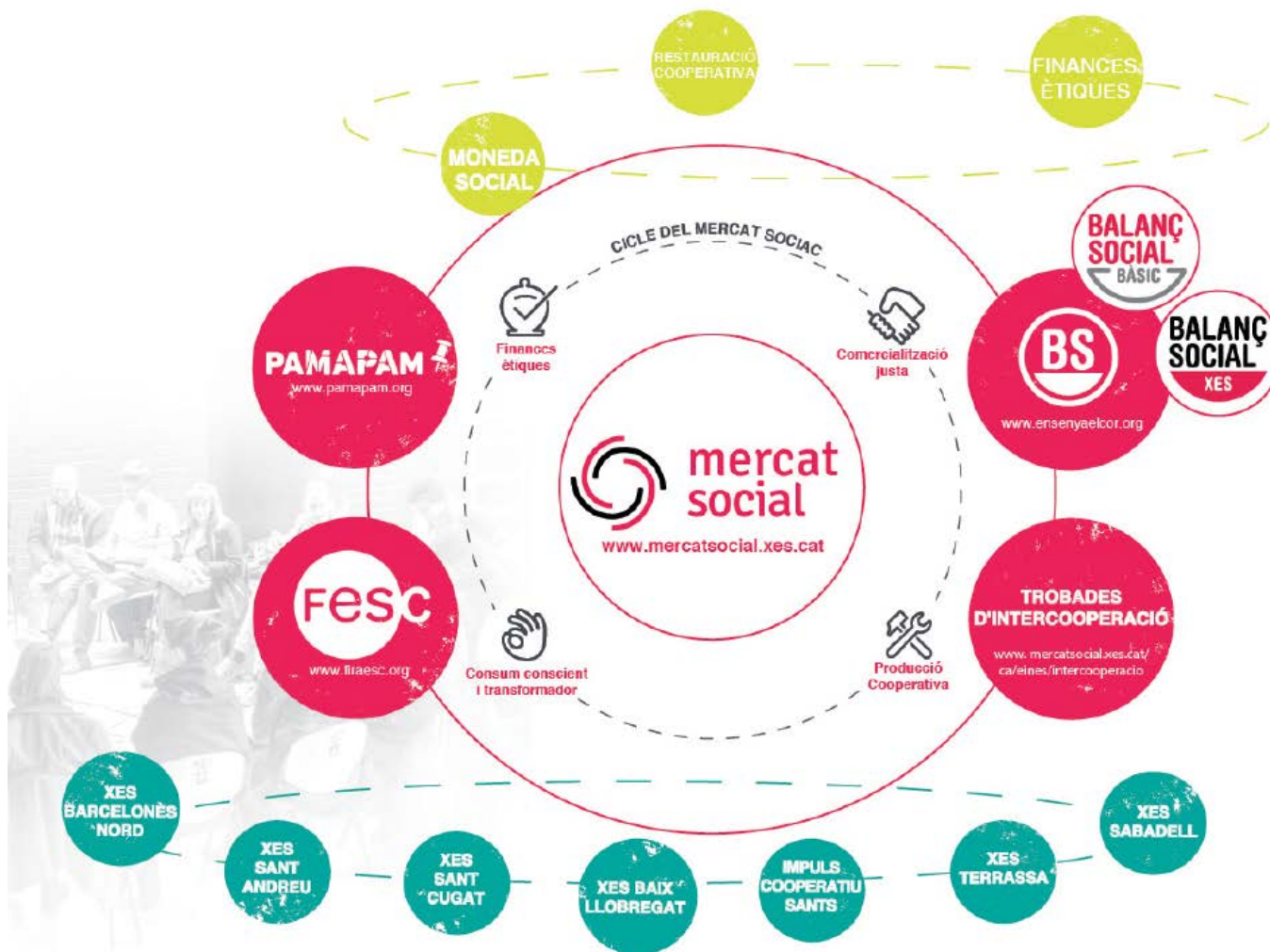
1) Mercat(s) social(s)

Figura 1.

Esquema de mercat social amb nodes i flux

1) Mercat(s) social(s)

INFORME: <http://mercatsocial.xes.cat/ca/pdf-estat-mercat/>

1) Mercat(s) social(s)

EINES:

- Tallers sobre reptes organitzatius i escalabilitat
- Formacions tècniques
- Balanços socials:
  - Eina de gestió empresarial
  - Eina de sensibilització i apropament
  - Certificació per l'accés als mercats socials
  - Eina de recollida d'estadístiques agregades
- Informes sectorials i agregats del sector
- Catàlegs d'organitzacions pertanyents al mercat social
- Fires, mercats...
- Xarxes locals d'economia social i solidària
- Eines de mapeig i identificació
- Organització sectorial

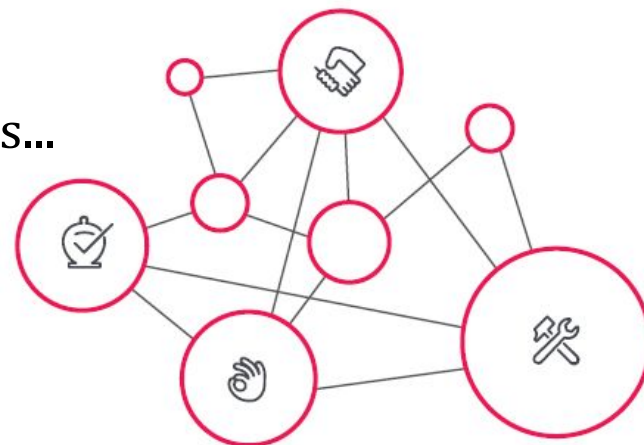
1) Mercat(s) social(s)

Intercooperació com alternativa a la competència per a operar al mercat i fer viables els projectes socio-empresarials i de major abast.

Intercooperació **per forma d'articulació:**

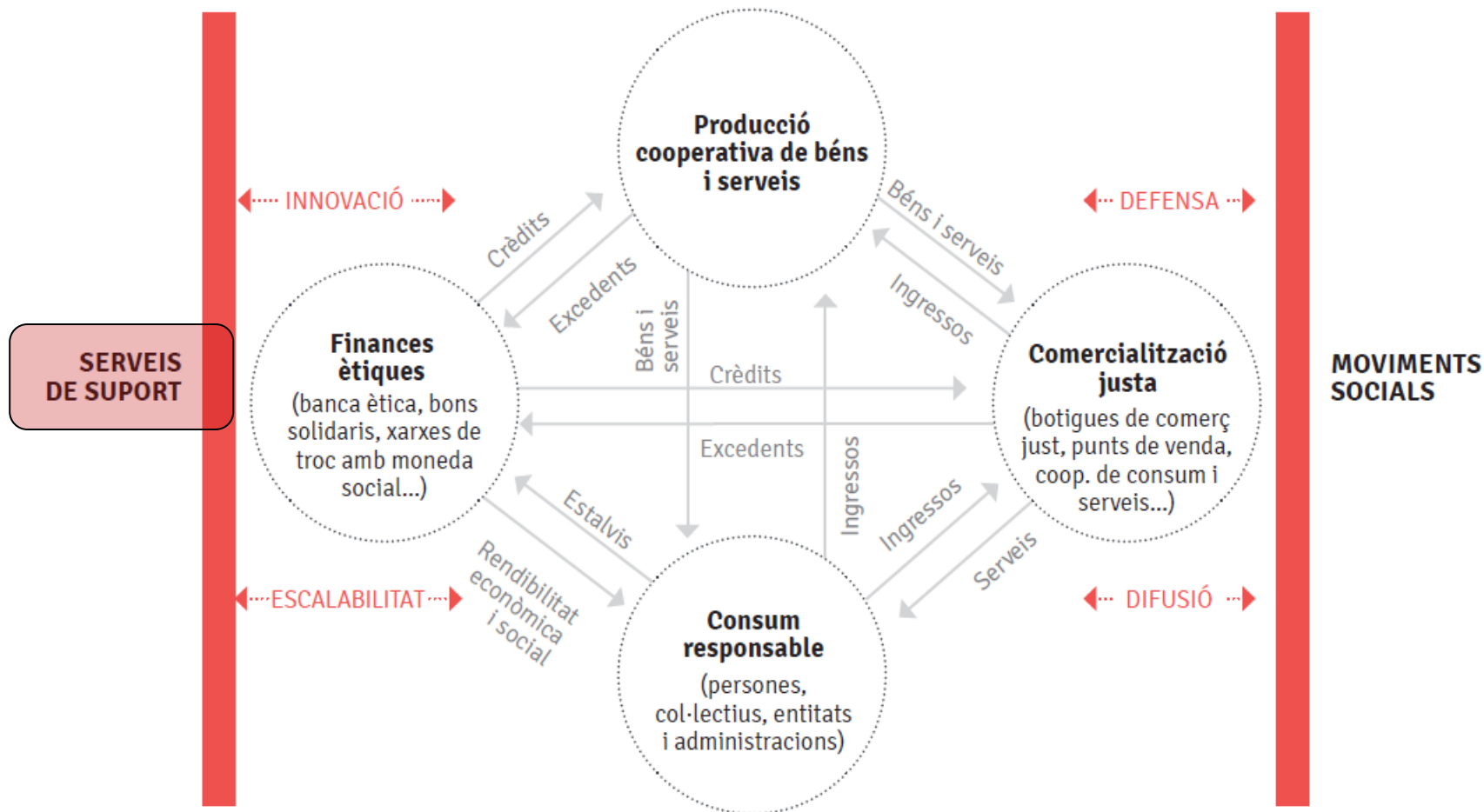
- Sectorial - horitzontal: la XAREC, Ecomaresme.cat
- Sectorial - vertical: Biocoop, cooperatives agroecològiques (Bah!)
- Intersectorial – modular: MésOpcions, PerViure, Fem Escala

I totes les interseccions entre aquestes modalitats...

2) El sector públic

Figura 1.
Esquema de mercat social amb nodes i flux

2) El sector públic

Algunes iniciatives tractores o facilitadores:

Compra pública responsable i clàusules socials a la contractació

Assumpció de riscos en sectors estratègics (p.e. Venda Ambulant)

Programes formatius i d'acompanyament per a l'emprenedoria

Instruments diversos de generació de clima social

La tensió entre els ritmes i necessitats de l'administració i els ritmes dels nostres projectes

Qui articula és la societat civil i no l'administració

2) El sector públic

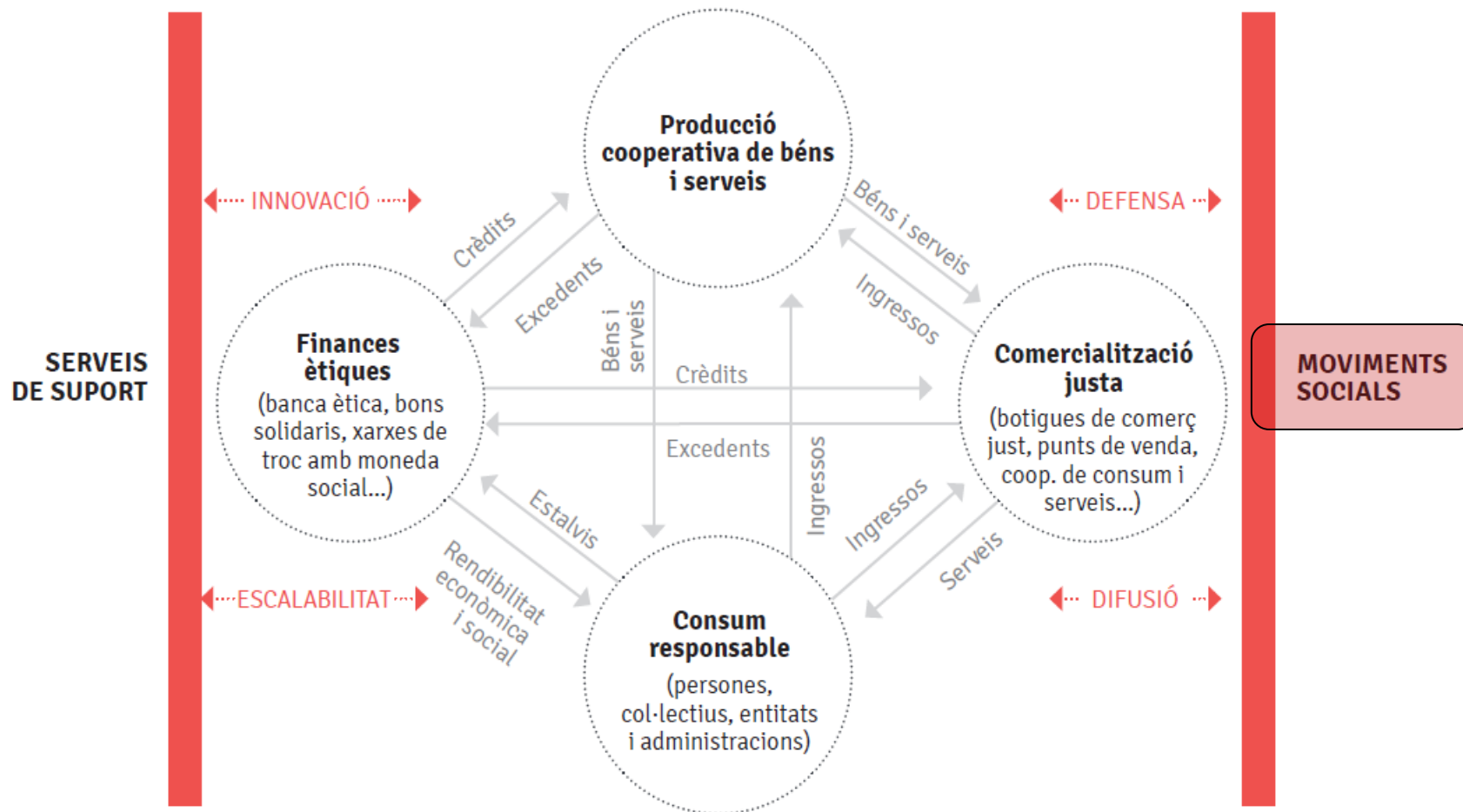
LES UNIVERSITATS:

- Recerca aplicada i I+D (Innovació entesa des d'una visió socioecològica i no exclusivament tecnològica)
- Capacitat per abordar problemàtiques que els projectes no poden per l'ofec del dia a dia
- Currículums i programes formatius
- Tocar terreny: Investigació Acció Participativa...

1) Mercat(s) social(s)

Figura 1.

Esquema de mercat social amb nodes i flux

3) El canvi polític i cultural

Clima social, massa crítica i viabilitat de projectes

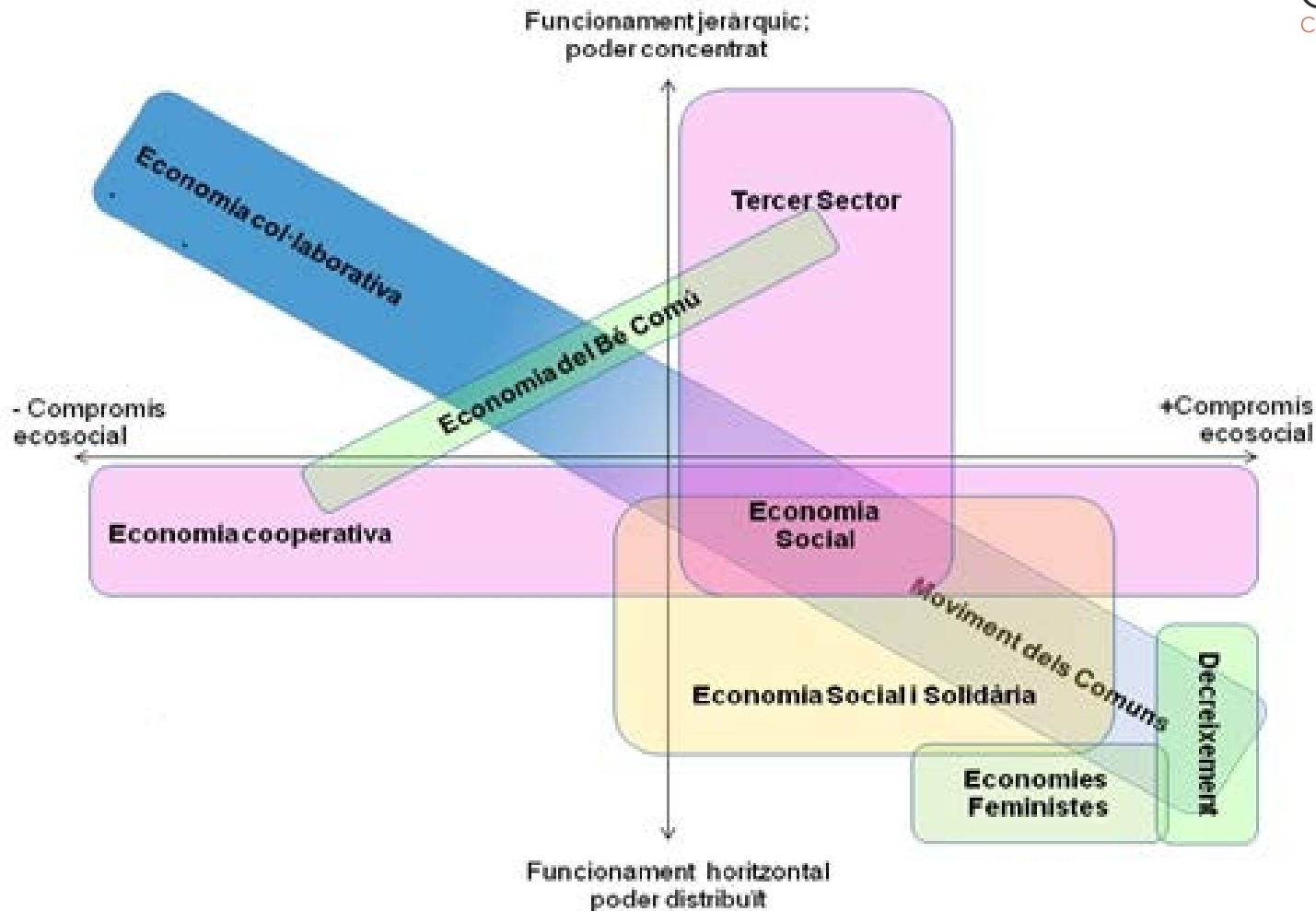
Aliances entre moviments en base a objectius molt concrets

Aproximacions “messiàniques” i de dalt a baix i el seu revers: l’arrogància dels històrics

La limitació per arribar a determinats estrats socioeconòmics

La competència per ser paraigües aglutinador

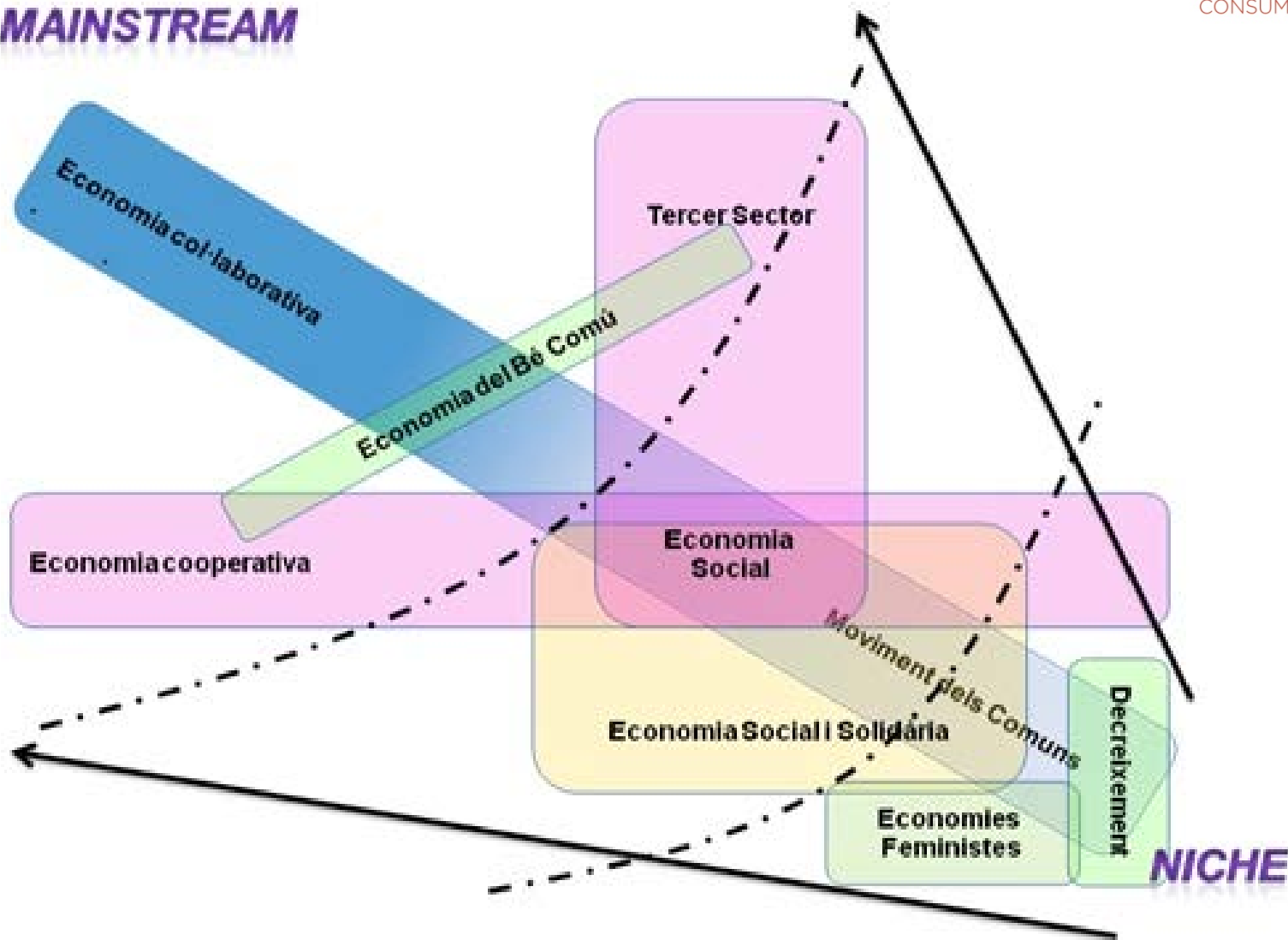
Consciència de xarxa: avantatges posicionals per arribar més enllà

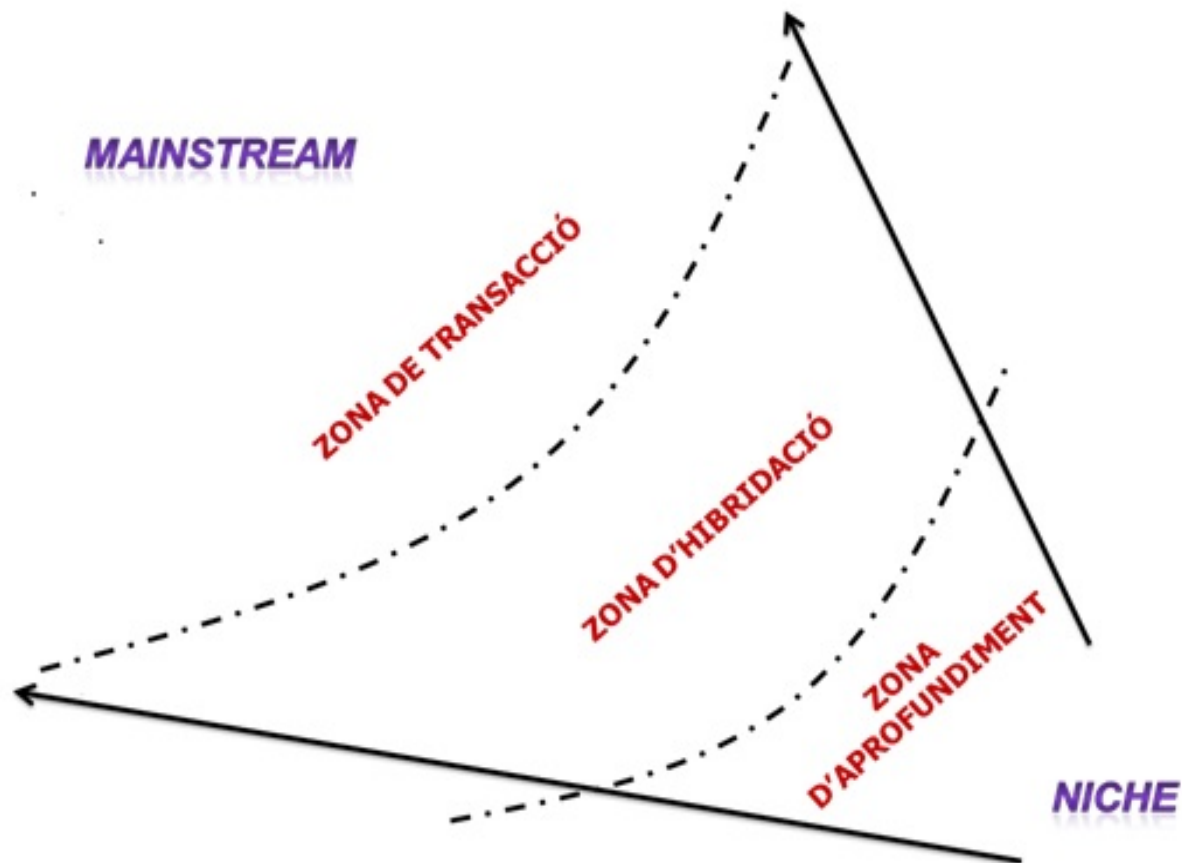
Informe “Les altres economies de la ciutat”, resum executiu disponible aquí: <http://www.barcelonactiva.cat/barcelonactiva/cat/que-es-barcelona-activa/estudis-i-publicacions/index.jsp>

MAINSTREAM

- Profundización: desarrollar pruebas piloto en ámbitos o sectores con escasa presencia mediática.
- Hibridación: desarrollo común de herramientas de balance social y medición de impacto.
- Transacción: participación en espacios con dominio del relato mayoritario (p.e. Mobile World Congress)

INFORMACIÓ I CONTACTE

@ mail contacte: rubens@pangea.org
Telèfon: 646655078

OPCIONES
CONSUM RESPONSABLE